

Puistotermistösanasto

suomi - englanti - viro

Saatteeksi

Devepark-hankkeen yhtenä tavoitteena oli koota suomalais-englantilais-virolainen puistotermistösanasto. Vastaavantapaisia sanastoja on tehty aikaisemmin, mutta ei näillä kolmella kielellä. Tämä sanasto on koottu siten, että hankkeen partnerina Viron ympäristövirasto (Environmental Board, Keskkonnaamet) on luonut sanastosta ensimmäisen version, jota Devepark-hankkeen muut partnerit ovat täydentäneet vuosina 2011–2012.

Sanaston kokoamisen perusteena oli, että puistojen suunnittelijat, käyttäjät ja omistajat ymmärtäisivät Suomessa ja Virossa paremmin toisiaan, mikä on myös Devepark-hankkeen rahoittavan ohjelman tavoite eli luoda rajat ylittävää toimintaa. On helpompaa keskustella, kun ei tarvitse kuvata eri termejä erikseen.

Suomenkielisen sanaston vastuullisena tahona oli Koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea Turun yliopistosta, joka on ollut Devepark-hankkeen päävastaava. Suomenkielisessä sanastossa on kielijärjestys suomi - englanti - viro ja vastaavassa virolaisessa ”*Pargiterminite seletussõnaraamat*” - sanaston lopussa kielet ovat viro - englanti - suomi. Tässä suomenkielisessä sanastossa ei ole kuvattu tarkemmin sanaston merkitystä, koska niistä saa tietoa muista lähteistä..

Vironkielisessä sanastossa on lähes kaikista termeistä myös selittävät kuvat tai kartat. Vironkielisen sanaston koonnista ovat vastanneet Sulev Nurme ja Nele Nutt, joilla on monipuolinen kokemus puistojen kehittämistyöstä Virossa. Sanastossa on yli 300 termiä, jotka on myös pääosin tässä suomenkielisessä sanastossa esitetty.

Tällainen sanasto ei ole koskaan lopullinen, mutta tämä antaa hyvän pohjan tuleville vuosille, kun tehdään kotimaista ja kansainvälistä historiallisten puistojen kehittämistyötä.

Kiitos kaikille tehdystä yhteistyöstä.

Turussa, 15.12.2012

Antti Karlin

Devepark-hankkeen projektipäällikkö

Koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea

Suomi	English	Eesti keel
A		
aidanne	bush braiding, bordure	põsasbordüür
aita	fence	aed (piirdeaed)
aita	fence	piirdeaed
aita	fence	tara
aksiaalisuus	(axiality)	teljelisus
alkuperäislaji	indigenous species	pärismaine liik
allas	basin, pool	bassein
alppipuutarha	alpine garden	alpiaed
alppipuutarha, kivikkopuutarha	alpine garden	alpiinum
amfiteatteri	amphitheatre	amfiteater
arabeski (kuvio)	arabesque	arabesk
arboristi	arborist	arborist
arboristi	arborist	puutohter
arkadi	arcade	arkaad
arkadi	arcade	kaaristu
Arkadia	Arcadia	Arkaadia
arvokas maisema	valuable landscape	väärtuslik maastik
aukio	square	haljak
aukio; ruutupuutarha	square, square garden	skväär
B		
balusteri	baluster	baluster
balustradi	balustrade	balustraad
balustradi	balustrade	tulbandik
barokkipuisto	baroque park	barokkpark
barokkipuutarha	baroque garden	barokkaed
barokkityyli	baroque style	barokkstiil
beljalainen aita (elävä pajusta punottu ristikkomainen aita)	belgian fence	belgia aed
belvedere, näköalapaikka tai -rakennelma	belvedere	belvedere
broderiaparterri = brokadikuvioihin istutettu parterri	embroidery-like parterre	broderiiparter
bulevardi	boulevard	bulvar
busketti (muotoon leikatuista puista tai pensaista muodostuva tila)	bosquet	boskett
E		
edusta-aukio	forefield	esiväljak

eksoottinen kasvi	exotic plant	eksoot (taim)
Elysiumin kentät	Elysian Fields	Elüsiumi väljad
eläintarha	menagerie, zoo	loomaaed
eläintarha	menagerie	menäzerii
englantilainen (maisema)puutarha	english park	inglise park
englantilainen (maisema)puutarhatyyli	english park style	inglise pargistiil
erakkomaja	hermitage	ermitaaž, eremitaaz
erikoinen puutarharakenne	folly	folie
esiintymislava	estrade	estraad
esplanadi	esplanade	esplanaad
F		
Firenzen sopimus	Florence charter	Firenze harta
fokus, katseenvangitsija	focus	fookus
G		
galleria	gallery	galerii
grotto, luola	grotto	grott
H		
ha-ha (vrt. sunken fence)	ha ha	a-ha
hedelmätarha	orchard, fruit garden	puuviljaaed
hedelmätarha	orchard	viljapuuaed
hedelmätarha / omenatarha	orchard, pomarium	pomarium
historiallinen puisto	historic garden; historic park	ajalooline aed, park
hoito- ja käyttösuunnitelma	(nature preserve plan)	kaitsekorralduskava
hoitoleikkaus		hoolduslõikus
hoitoleikkaus	sanitation cutting	sanitaarlõikus
hoitosuunnitelma	maintenance plan	hoolduskava
hoitosuunnitelma	(maintenance (care) schedule plan)	hooldusplaan
huvila	villa	villa
huvipuutarha	pleasure garden	iluaed
huvipuutarha	pleasureground	lustaed
hyötypuutarha	vegetable garden	tarbeaed
I		
identiteetti	identity	identiteet
istutussuunnitelma	planting plan	istutusplaan
J		

jalusta		podest	trepimade
joutomaa		wastes, wasteland	jäätmaa
joutomaa		wasteland	tühermaa
K			
kartano		manor house	härastemaja
kartanopuisto		manor park	mõisapark
kartanopuutarha		manor garden	mõisaaed
kaskadi, vesiputous		cascade	cascade
kasvihuone		greenhouse	kasvuhoone
kasvihuone		greenhouse	triiphoone
kasvihuone, talvipuutarha		orangerie	oranžerii
kasviornamentti		plant ornament	taimornament
kasvitieteellinen puutarha		botanic garden	botaanikkaed
katseenvangitsija		eyecatcher, point de vue	point de vue
kaupunkimetsä		urban forest	linnamets
kaurispuisto, metsästyspuisto		deer garden	hirveaed
kehys		frame	raamistus
keittiöpuutarha, kasvima		hortus holeorum, vegetable garden	hortus holeorum
kiemurteleva vesialhe (ei yleinen)		serpentine	serpentiin
kiveys, laatoitus		paving	sillutis
kivikkopuutarha		rock garden	kiviktaimla
kivikkoryhmä, kivikkopuutarha		rock garden, alpine garden	alpinaarium
kokoelmapuutarha		collection garden	kollektsoonaed
konservoidinti, suojelu (yleisesti)		conservation	konserveerimine
koristepuutarha		ornamental garden	dekoratiivaed
koristepuutarha		ornamental garden	ehisaed
korkea kasvillisuus		high vegetation	kõrghaljastus
koroke (englanniksi platform)		podest	podest
korostekasvi		accent plant	aktsenttaim
korotettu istutus		raised bed	kõrgpeenar
kukkaparterri		flower parterre	lilleparter
kukkapenkki		(flower) bed	peenar
kukkapenkki		border	rabatt
kukkapenkki		flower bed	lillepeenar -
kukkapenkki (pitkänomainen, ei pelkkä reunus)		flower border	lillibordüür
kukkiva niitty		flowery mead (meadow grass)	aasamuru

kulissirakennukset	staffage	stafaažehitised
kunniapiha	cour d' honneur	auhoov
kunniapiha?	cour d'honneur	cour d'honneur
kuvioistutukset (usein mehi- ja lehtikasveista kootut)	carpet bed(ding)	parterpeenar
kuvioistutus	carpet bed(ding)	musterpeenar
käytävä	sidewalk, footpath	kõnnitee
köynnössäleikkö	lattice, trellis	sõrestik
köynnössäleikkö	lattice, trellis	treillage
köynnössäleikkö	(treillage, trellis)	varisein
L		
labyrintti	labyrinth	eksaed
labyrintti	labyrinth	labürint
lehtimaja	berceau	berceau (de verdure)
lehtimaja tai lehväkäytävä	berceau, arbor	varikäik
lehtimaja, lehväkäytävä	arbor, arbour	arbour
lehtimaja, lehväkäytävä (säleikkörakenteinen)	bower	lehtla
linna	castle	loss
loggia	loggia, loggia	lodža
luiska, ramppi	ramp	pandus
lääkekasvipuutarha, ryytimaa	hortus sanitatis, herb garden	hortus sanitatis
M		
maisema	landscape	maastik
maisema-arkkitehtuuri	landscape architecture	maastikuarhitektuur
maisemanhoitosuunnitelma	landscape maintenance plan	maastikuhoiduskava
maisemanhoitosuunnitelma	landscape management plan	maastikuhoiduslaan
maisemapuutarha	landscape park	maastikupark
mallikko	vase	vaas
matala kasvillisuus	low vegetation	madalhaljastus
mausoleumi	mausoleum	mausoleum
metsäpuutarha	forest park	metsapark
monumentaalinen maisema	monumental landscape	monumentaalmaastik
monumentti	monument	ausammas
monumentti	monument	monument
monumentti	monument	mälestussammas
muistomerkki	monument	mälestusmärk

muistopuutarha	garden/park of remembrance	mälestuste aed/park
muotoleikkaus	(form of cutting)	vormilõikus
muotoonleikattu pensas tai puu	topiary	topiaar
muotoonleikattu pensas tai puu	topiary	topiaarkunst
muotoonleikkaus	(form of cutting)	topiaarlõikus
muotopuutarha	formal garden (park)	regulaarpark
N		
niitty	flower grass (flowery mead)	lillemuru
niitty	flowery mead	niidumuru
niitty	(park) meadow	pargiaas
nisshi, syvennys	alcove	alkoov
nuorennusleikkaus	rejuvenation cutting	noorenduslõikus
nurmikko	grass	muu
nurmiparterri	parterre	muruparter
nurmiparterri, englantilainen parterri	english parterre	inglise parter
nymphaeum (roomalaisessa puutarhassa)	nymphaeum	nümfaion
näkymä	view	vaade
näkymä(linja)	view, vista	vista
näkymä, puistokäytävä tai -katu	prospect	prospekt
näkymälinja, vista	view corridor	vaatekoridor
O		
obeliski	obelisk	obelisk
P		
paikan henki	genius loci	genius loci
paikan henki	genius loci	paiga väim
palatsi	palace	palee
palisadi, leikkopuista tai -pensaista muodostettu	palissade	palissaad
palahuone	palm house	palmimaja
panoraama	panorama	panoraam
parantava puutarha	healing garden	tervendav aed
Paratiisi, Eedenin puutarha	paradise garden, garden of eden	paradiisiaed
parterri	parterre, flower garden with beds	parter
pastoraalinen	pastoral	pastoraalne
paviljonki	pavillion	paviljon
pedestraali, kukkapylväs	postament, pedestal	postament

pensasita leikkaava orja roomalaisissa puutarhoissa	topiarius, gardener	topiarius
pensas	bush	võsa
pensasaita	hedge	elavmüür
pensasaita	hedge	elavtara
pensasaita	hedge	hekk
pensasistutus	shrubby (border)	raamistutus
perenna	perennial	püsik
perenna	perennial	püsilill
pergola	pergola	pergola
peristyyli	peristyle garden	peristüülaed
perspektiivi	perspective	perspektiiv
pilailusuihkulähde	giochi d'acqua	giochi d'acqua
pittoreski	picturesque	maalilisus
pittoreski	picturesque	pitoresk(sus)
pohjakerrossali (ei yleinen)	sala terrena	sala terrena
potageri, kasvima	french vegetable garden, potager	potager
projekti	project	projekt
promenadi	promenade	promenaad
puisto	park	park
puisto	public park	rahvapark
puistokalusteet	park furniture	pargiinventar
puistokalusteet	park furniture	pargimööbel
puistokatu	avenue (street)	tänavuiestee
puistokatu, boulevard (leveä tai suora puiden/veistosten reunustama tie)	avenue	avenüü
puistometsä	park forest	parkmets
puiston hoitosuunnitelma	park maintenance plan	pargihoolduskava
puistosuunnitelma	(stand plan)	puistu plaan
puu- tai pensasryhmä	clump	clump
puu- tai pensasryhmä	clump	klump
puustutus, huvipuutarha (roomalaisissa ja keskiajan puutarhoissa)	viridarium, roman garden	viridaarium
puukujanne	alley, allée, avenue	puiestee
puukujanne, säännöllisten puuvivien tai pensasaitojen reunustama alue	alley, avenue, allée	allee
puulajipuisto	arboretum	arboreetum
puulajipuisto, arboretum	arboretum, dendrarium	dendraarium
puulajipuisto, arboretum	arboretum, dendrological garden	dendroaed
puulajipuisto, arboretum	arboretum, dendrological park	dendropark

puutarha	garden	aed
puutarhaaita	wall, garden wall	piirdemüür
puutarha-ärkeologia	garden (park) archeology	pargiarheoloogia
puutarha-arkkitehtuuri	garden architecture	aiaarhitektuur
puutarha-arkkitehtuuri	park architecture	pargiarhitektuur
puutarhamuuri	garden wall	aiamüür
puutarhanhoito	gardening	iluaiaandus
puutarhataide	garden and park art	aia- ja pargikunst
puutarhataide	garden art	aiakunst
puutarhataide	garden art	pargikunst
puutarhatalous, puutarhanhoito, puutarhanviljely	horticulture	aiandus
puutarhateatteri	stage, scene (greenery)	kuliss(haljastus)
puutarhatila, maisematila	park space	pargiruum
puutarhuri	gardener, plantsman, horticulturist	aednik
puutarhuri	gardener	iluaednik
puutarhuri	gardener	kärner
pylväikkö	colonnade	kolonnaad
pylväikkö	colonnade	sammastik
pylväs	column	kolonn
pylväs	column	sammas
pyörätie	bicycle path	jalgtrattatee
pyöröaukio, rondelle	(circle, roundabout)	auring
pääkseli, keskusakseli	main axis	peatelg
Q		
quincunx (nopan viitosta muistuttava sommitelma)	quincunx	quincunx
R		
raja	border	ääristus
raja, reunus, reunaistutus	border	poort
ranskalainen (barokki)puutarha	french park (garden)	prantsuse park
rauniot	ruins	varemed
rekonstruktio	reconstruction	rekonstrueerimine
restaurointi	restoration	restaureerimine
reunus	border, bordure	bordüür
riistapuisto	deer park	hirvepark
rondelli, pyöröaukio	rondel, roundel	rondeel

rotunda, pyörötemppeeli	rotunda	rotund
rustiikki	rustic	rustikaalne
ruukkukasvi	container plant	konteineritaim
ruukkukasvi	container plant	potitaim
ruukkupuutarha	container gardening	konteinerhaljastus
ruusutarha	rose garden, rosary	rosaarium
ryhmä	group	grupp
S		
saariaihe (ei kovin yleinen)	isolette	isolette
salainen puutarha	secret garden, giardino segreto	giardano segreto
salainen puutarha	secret garden	salaad
sekaistutus	mixed border	miksibordüür
solmupuutarha	knot parterre, knot garden	sõlmparter
sommitelma	ensemble	ansambel
stand = lava (esim. bandstand = soittolava)	stand (park stand)	puistu
suihkulähde	fountain	fontään
suihkulähde	fountain	purskkaev
suljettu alue	(closed area)	suletud ala
suljettu puutarha (etenkin keskiajalla)	hortus conclusus	hortus conclusus
suuri asuinrakennus yl.	mansion	häärber
symmetria-akseli	axis of symmetry	telgsummeetria
syvennys	niche, alcove	nišš
syvennys	niche	orv
säleikkö, spaljee	espalier	espalier
säleikkö, spaljee	espalier	spaleer
säleikköpuu, spaljeepuu	espalier	spaleerpuu
T		
takakenttä	backfield	tagaväljak
talvipuutarha	winter garden	talveaed
taustanäkymä, fondi	background	foon
temppeeli	temple	tempel
terapiapuutarha	therapeutic garden	terapiiline aed
terassi	terrace	terrass
topiaria (muotoonleikkaus / taidemuotona)	ars topiariae	ars topiariae
tukimuuri	retaining wall	tugimüür

tukimuuuri	retaining wall	tugisein
tulokaskasvit	introduced species	introdutseeritud liik
tulokaslaji	introduced species	võõrliik
tähtiaukio (radiaalisommitelman keskus)	etoile	etoile
U		
ulkotila	open area	avatud ala
uudistaminen	renovation	renoveerimine
uurna, ruukku	urn	urn
V		
veistos	statue, sculpture	kuju
veistos	sculpture	skulptuur
vesiputous	cascade	kaskaad
vesisuihku	jet d'eau	jet d'eau
viheralue	green area	haljasala
viheralue	green area	roheala
viherkaista	(green strip(s))	haljasriba
viherrakentaminen, puistorakentaminen	landscaping, greenery	haljastus
vihreä teatteri	teatro verde	teatro verde
W		
wilderness, désert (labyrinttimainen bosquet)	wilderness	kõnnumaa
Y		
yksittäiskasvi	solitaire	solitäär
ylävä	sublime	subliimne
yrttitarha, ryytimaa	herb garden	ürdiaed

Omat muistiinpanot

Historiallisten puistojen kestävä hoito ja kehittäminen Suomessa ja Virossa 2009–2012

Hankkeen tavoitteena oli kestävällä tavalla hoitaa ja kehittää Varsinais-Suomessa ja Hämeessä sekä Virossa Tarton, Saaren ja Jõgevan maakunnissa sijaitsevia historiallisia puistoja, puutarhoja ja kulttuuriympäristöjä. Suomessa ja Virossa on monia merkittäviä historiallisia puistoja Euroopan mittakaavassakin mitattuna, ja rajat ylittävä alueellinen yhteistyö antaa tähän työhön synergiaa sekä auttaa säilyttämään historiallisten puistojen monisatavuotiset arvot myös tuleville sukupolville.

Hankkeessa kartoitettiin historiallisten puistojen nykytilannetta inventointien avulla sekä selvittämällä, millaisia inventointeja on jo tehty ja millaista tietoa on olemassa esimerkiksi puistojen puu- ja pensaslajistoista Suomessa ja Virossa. Nykytilanteen kartoitus ja jaettu asiantuntemus olivat perustana hankkeen pilottikohteiden hoito- ja kehittämissuunnitelmille. Julkaistu materiaali ja opintomatkat sekä työpajat ja seminaarit loivat hyvät edellytykset yhteistyön kehittämiseksi.

Hankkeessa koottiin Suomen ja Viron mielenkiintoisimmista historiallisista puistoista reitistöt, joiden toivotaan olevan tulevaisuudessa osana koko Itämeren laajuista historiallisten puistojen ketjua. Yhteisenä mielenkiinnon kohteena olivat lisäksi uusimman tekniikan suomat mahdollisuudet historiallisten puistoalueiden ja puutarhojen hoidossa, suunnittelussa ja esittelemisessä. Tulevaisuusajattelua edusti pyrkimys pidentää puistopuiden elinikää. Hankkeessa esiteltiin myös Suomen kansallisen kaupunkipuiston mallia sekä edesautettiin kansainvälisen Firenzen sopimuksen allekirjoittamista Virossa.

DEVEPARK lyhyesti:

Hankkeen kesto: syyskuu 2009–joulukuu 2012

Koordinaattori: Turun yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea

Budjetti: 1,3 milj. EUR

Rahoitus: Central Baltic INTERREG IV A Programme 2007–2013 (yht. 1,01 milj. EUR), kansallinen vastinraha ja partnerien omarahoitusosuus (yht. 0,29 milj. EUR)

Partnerit: 8 suomalaista ja 8 virolaista organisaatiota sekä 8 lisäpartneria

Lisätietoa kolmella kielellä (suomi, viro ja englanti):

www.devepark.utu.fi

Tervetuloa historiallisiin puistoihin!

www.devepark.utu.fi